

Ocenianie uczniów na lekcjach języka polskiego w klasach technikum

W ocenianiu wewnątrzszkolnym stosuje się różne **metody, techniki i narzędzia**. Mogą to być:

- różnego typu testy – pisemne i ustne (sprawdziany wiadomości i umiejętności, testy sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstów literackich i nieliterackich);
- zbiorowa pogadanka sprawdzająca;
- obserwacja udziału ucznia w dyskusji i debacie klasowej;
- obserwacja uczenia się (np. w trakcie pracy w grupach zadaniowych);
- wypracowania i inne prace pisemne: krótko-, średnio- i długoterminowe;
- projekty edukacyjne;
- rozmowy z uczniem, w których wyjaśnia on zastosowane przez siebie procedury (np. sposób analizy i interpretacji utworu literackiego).

Rodzaje **aktywności ucznia** podlegające obserwowaniu i ocenianiu:

- wypowiedzi ustne (odpowiedź na pytanie nauczyciela, referowanie zagadnień, udział w dyskusji, spontaniczne zabieranie głosu itp.);
- prace pisemne w różnej formie (wypracowania domowe i klasowe, notatki, krótkie odpowiedzi);
- referaty i prezentacje własne;
- praca zespołowa i prezentowanie jej wyników;
- wykonywanie zadań domowych – obowiązkowych i dodatkowych („dla chętnych”);
- aktywność i inicjatywa przejawiane na lekcjach;
- samodzielnie i zespołowo wykonywane zadania złożone (w tym projekty edukacyjne);
- recytacja utworów literackich, udział w szkolnych przedstawieniach teatralnych, różne formy wypowiedzi związanych z przekładem intersemiotycznym (np. poezja śpiewana, wykonanie plakatu, nakręcenie fragmentu filmu).

1. Przy wystawianiu oceny semestralnej lub końcoworocznej w pierwszej kolejności brane są pod uwagę oceny za prace wykonane samodzielnie w toku zajęć lekcyjnych np. prace klasowe, sprawdziany, ćwiczenia w konstruowaniu pracy pisemnej, ćwiczenia sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem (wpisywane do dziennika kolorem czerwonym), w dalszej kolejności kartkówki i sprawdziany z treści kryteria i inne krótkie formy sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia na lekcji (wpisane do dziennika kolorem zielonym). Najmniejszą wagę posiadają oceny za zadania wykonywane w domu, recytację, pracę w grupach itp. (wpisywane do dziennika kolorem niebieskim bądź czarnym).

2. Podstawą do wystawienia oceny semestralnej będą oceny otrzymane w ciągu całego semestru.

3. Ocenę okresową można wystawić co najmniej z trzech ocen częściowych.

4. Każdy sprawdzian pisemny jest zapowiedziany przynajmniej tydzień przed terminem sprawdzianu.

5. Nauczyciel może przeprowadzić bez zapowiadania kartkówkę obejmującą materiał ostatniej lekcji, odpowiedzi ustnych udzielają uczniowie z trzech ostatnich lekcji.

6. Ocenę niedostateczną z pracy klasowej lub sprawdzianu można poprawić w ciągu dwóch tygodni (nie dłużej). Ocena uzyskana z poprawy jest oceną ostateczną.

7. Częste nieprzynoszenie podręcznika lub zeszytu przedmiotowego może spowodować obniżenie oceny.

8. Zeszyt przedmiotowy jest obowiązkowy.

9. Prace klasowe i sprawdziany, po zapoznaniu z ich wynikami uczniów, zostają u nauczyciela. Rodzice mają prawo wglądu na każdym zebraniu lub podczas indywidualnych rozmów z nauczycielem.

10. Ocena końcoworoczna zostanie wystawiona w oparciu o dwie oceny śródroczne.

11. Uczniom biorącym udział w konkursach przedmiotowych, ocena końcowa może zostać podwyższona.

12. Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe. Jeżeli nieobecność ucznia na sprawdzianie jest usprawiedliwiona, uczeń powinien uzgodnić z nauczycielem termin i formę zaliczenia danej partii materiału, jeżeli tego nie zrobi w ciągu dwóch tygodni otrzymuje ocenę niedostateczną. Uczeń, który uciekł z zapowiedzianej pracy klasowej lub sprawdzianu otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości jej poprawy.

13. Uczeń, który korzystał z niedozwolonych pomocy podczas pisania pracy klasowej lub sprawdzianu otrzymuje ocenę niedostateczną i nie ma prawa jej poprawić.

14. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na I semestr musi w terminie ustalonym z nauczycielem „zaliczyć” daną partię materiału z semestru w formie pisemnej.

15. Ocena jest jawna, sprawiedliwa, obiektywna, systematycznie wystawiana, częsta, obejmuje różnorodne prace ucznia (próg zaliczenia 40%).

16. Uczeń może podwyższyć proponowaną przez nauczyciela ocenę semestralną lub roczną pisząc w terminie wskazanym przez nauczyciela sprawdzian wiadomości i umiejętności obejmujący odpowiedni materiał. Sprawdzian taki musi się odbyć najpóźniej dwa tygodnie przed planowanym posiedzeniem rady pedagogicznej zatwierdzającej wyniki klasyfikacji.

Szczegółowe kryteria oceniania dłuższej pracy pisemnej

Wymagania mają charakter kumulatywny, uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę niższą (np. *dostateczny*: „prawidłowy dobór materiału literackiego”), nie może uzyskać oceny wyższej (np. *dobry*: „właściwy komentarz”, jeśli np. komentarz jest właściwy, ale odnosi się do bezzasadnie wskazanych utworów literackich).

Posługując się tabelą kryteriów, należy czytać ją „od dołu” i stopniowo przesuwając się ku górze, sprawdzając, czy praca spełnia kryteria na kolejne oceny w zakresie poszczególnych poziomów pracy.

Ocena	Poziom		
	merytoryczny	strukturalny	językowy (język i styl)
celujący	<ul style="list-style-type: none">– oryginalne, ciekawe i samodzielne ujęcie tematu– wnikliwa, pogłębiona interpretacja utworów literackich– całkowita poprawność merytoryczna– samodzielność myślenia, poprawność i spójność argumentacji– znajomość różnorodnych kontekstów– widoczna umiejętność świadomego wyboru, selekcjonowania, przetwarzania i syntezy wiedzy– erudycyjność wyводу	<ul style="list-style-type: none">– zachowanie konwencji gatunkowej wybranej formy pracy– oryginalna kompozycja (funkcjonalna wobec tematu)– umiejętne wplatanie cytatów– praca napisana estetycznie, czytelne akapity – funkcjonalne wobec kompozycji	<ul style="list-style-type: none">– styl jasny, swobodny, barwny, o cechach indywidualnych– duża sprawność językowa– bogate słownictwo– język całkowicie poprawny– sprawne, funkcjonalne posługiwanie się interpunkcją
bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none">– trafne, oryginalne ujęcie tematu– materiał literacki dobrany trafnie, celowo, zinterpretowany w pogłębiony sposób– całkowita poprawność	<ul style="list-style-type: none">– przemyślana, oryginalna kompozycja– forma pracy funkcjonalna wobec tematu– spójność logicznego wyводу– przejrzystość dowodzenia	<ul style="list-style-type: none">– styl jasny, swobodny, funkcjonalny wobec wybranej formy pracy– duża sprawność językowo-stylistyczna– bogate, zróżnicowane słownictwo

	<p>merytoryczna</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykazanie się znajomością kontekstów kulturowych i filozoficznych, umiejętność wykorzystania ich w interpretacji utworów – samodzielność i dojrzałość sądów – posługiwanie się terminologią – dokonywanie zestawień i porównań, syntezy wiadomości, wyciąganie wniosków 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejętne wykorzystanie cytatów – praca napisana estetycznie, czytelne akapity – funkcjonalne wobec kompozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawna, urozmaicona składnia – praca poprawna pod względem językowym (dopuszczalne niewielkie, sporadyczne usterki)
dobry	<ul style="list-style-type: none"> – temat w pełni zrealizowany – właściwy dobór materiału literackiego i kulturowego opatrzonego właściwym komentarzem – praca w pełni poprawna merytorycznie – sądy formułowane z odwoływaniem się do tekstów – widoczna umiejętność interpretowania utworów literackich i innych tekstów kultury – ujęcie tematu poprawne, zachowanie spójności logicznego wyводу – samodzielność wyciągania wniosków, obecne w pracy sądy oceniające i wartościujące – uzasadniane na podstawie materiału literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – widoczny zamysł kompozycyjny (przemysłana kompozycja), – właściwe proporcje między poszczególnymi częściami pracy – zachowanie ciągłości i przejrzystości logicznego wyводу – wplatanie cytatów 	<ul style="list-style-type: none"> – styl poprawny, widoczna sprawność stylistyczno-językowa – styl adekwatny do zamierzonej formy pracy – widoczna umiejętność posługiwania się oficjalną odmianą polszczyzny – dość zróżnicowane słownictwo – umiejętność posługiwania się zróżnicowanymi strukturami składniowymi z na ogół właściwie stosowaną interpunkcją – dopuszczalne nieliczne błędy frazeologiczne i składniowe, ortograficzne i interpunkcyjne
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> – praca zgodna z tematem, choć niepełna, uboga, bez pogłębienia – poprawne, choć schematyczne ujęcie tematu – prawidłowy dobór materiału literackiego opatrzonego właściwym komentarzem (dopuszczalne drobne błędy rzeczowe i uproszczenia) – komentarz zawiera elementy interpretacji (a nie tylko streszczenia), wartościowania i sądów własnych – choćby w minimalnym stopniu – odwoływanie się do omawianych tekstów przy formułowaniu sądów – wyciąganie wniosków 	<ul style="list-style-type: none"> – praca formalnie trójdzielna – kompozycja zaznaczona graficznie (akapity) – dający się odczytać zamysł kompozycyjny – dopuszczalne błędy kompozycji, np.: zachwianie proporcji kompozycyjnych, zakłócenia spójności – przy ogólnym zachowaniu myśli przewodniej 	<ul style="list-style-type: none"> – styl na ogół poprawny – niezbyt bogate słownictwo – dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> – praca w większej części zgodna z tematem (realizuje temat, choć w niepełny sposób) 	<ul style="list-style-type: none"> – praca zrozumiała pod względem logicznym i kompozycyjnym, zamysł autora jest w miarę czytelny, 	<ul style="list-style-type: none"> – praca napisana w sposób komunikatywny pod względem stylistycznym i językowym

<ul style="list-style-type: none"> – dobór materiału literackiego (i kulturowego) w większości zgodny z tematem – właściwy dobór materiału literackiego, choć ubogi, niepełny komentarz – komentarz w większości poprawny merytorycznie, dopuszczalne drobne błędy rzeczowe – ujęcie tematu na ogół poprawne – sądy odtwórcze, stereotypowe, ale odnoszące się do utworów literackich (i innych dzieł) 	<ul style="list-style-type: none"> choć momentami niespójny – dopuszczalne błędy kompozycyjne (np. brak wstępu lub zakończenia, zakłócone proporcje między elementami pracy, brak zachowania logicznej spójności wywodu itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> – dopuszcza się błędy stylistyczne, ubogie słownictwo – dopuszczalne błędy językowe (składniowe, frazeologiczne, gramatyczne i leksykalne), a także błędy zapisu (ortograficzne i interpunkcyjne) – w stopniu niezakłócającym komunikatywności tekstu
---	---	--

Szczegółowe kryteria oceniania dłuższej wypowiedzi ustnej (omówienie wskazanego tematu, zagadnienia itp.)

Ocena	Poziom		
	merytoryczny	strukturalny	językowy
celujący	<ul style="list-style-type: none"> – jak na ocenę bdb oraz: – dążenie do erudycyjności wypowiedzi – wyjście poza treści programowe – cytowanie, przytaczanie, powoływanie się na sądy i opinie autorytetów 	<ul style="list-style-type: none"> – jak na ocenę bdb oraz: – oryginalna forma, funkcjonalna wobec tematu (np. z elementami happeningu) 	<ul style="list-style-type: none"> – jak na ocenę bdb
bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> – zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony, – uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia...) w ścisłym związku z tematem – wykorzystanie kontekstów – samodzielne kojarzenie faktów i informacji, wyciąganie wniosków – ocenianie, wartościowanie – poprawnie budowane argumenty odnoszone do omawianych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> – przemyślana kompozycja wypowiedzi – wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób – przejrzystość i czytelność wywodu – zamknięcie wypowiedzi wnioskami – próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy, funkcjonalnej wobec tematu 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń przestrzega zasad poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni – przestrzega zasad etykiety językowej – posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego zagadnienia
dobry	<ul style="list-style-type: none"> – temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości – przedstawianie tekstów w sposób problemowy – materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany i komentowany prawidłowo – uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem – widoczne dążenie do porządkowania i scalania informacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna – styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną – język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (przeważnie poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii) – zróżnicowane słownictwo,

	<p>utworów literackich i innych tekstów kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie itp.) mają ścisły związek z tematem – w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty 		<p>stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy) – stosowanie środków językowych podkreślających własne sądy i opinie – sygnalizowanie przytaczania zdań (opinii, sądów) cudzych
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem – prawidłowo lokalizuje utwory i postacie – wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami – podejmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury – stara się uzasadniać własne sądy i opinie – stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów – popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje – wypowiedź na ogół uporządkowana – uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości 	<ul style="list-style-type: none"> – styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; dopuszczalne błędy – niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo – dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne – posługiwanie się terminologią niezbędną do omówienia tematu
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postacie, terminy) – wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny – potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50% – dopuszczalne błędy rzeczowe i odchylenie od tematu 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź krótka, fragmentaryczna – uczeń przedstawia fakty, postacie, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną – stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej – dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi – słownictwo ubogie

WYMAGANIA OGÓLNE

W zakresie czytania (analizy i interpretacji) tekstów literackich i innych dzieł sztuki

P (POZIOM PODSTAWOWY)

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem (tzn. rozumie znaczenia słów, związków frazeologicznych, zdań, fragmentów – na poziomie dosłownym i przenośnym, symbolicznym lub parabolicznym);
- rozpoznaje treści dosłowne i ukryte dzieła;
- czyta głośno, wyraziście, z właściwą dykcją i intonacją;
- swoimi słowami opowiada (streszcza, parafrazuje) czytany utwór;
- określa tematykę, wątki i motywy; wskazuje główne wydarzenia i bohaterów;
- formułuje hipotezy interpretacyjne (przy pomocy nauczyciela) i uzasadnia je na podstawie analizy;
- określa podmiot liryczny i adresata utworu lirycznego;
- wyjaśnia tytuł utworu;
- określa styl i nastrój wiersza;
- rozpoznaje gatunek literacki i kompozycję utworu;
- wskazuje występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.) i próbuje określać ich funkcję;
- wskazuje w wierszach stylizację i określa jej funkcję;
- wykorzystuje konteksty do interpretacji utworu:
 - ✓ znajduje informacje o autorze i okolicznościach napisania wiersza;
 - ✓ wskazuje przybliżony czas powstania dzieła;
 - ✓ dostrzega powiązania utworów z historią Polski i Europy;
 - ✓ wskazuje różnice między prawdą historyczną i fikcją literacką;
 - ✓ w czytanych utworach odnajduje echa poglądów filozoficznych;
 - ✓ dostrzega obecność toposów np. antycznych i biblijnych oraz inne nawiązania kulturowe; określa ich sensy i symbolikę; rozpoznaje aluzje, znaki i symbole kulturowe;
 - ✓ dostrzega w utworze najważniejsze wartości charakterystyczne dla epoki, w której powstał;
 - ✓ w czytany utworze dostrzega pastisz, parodię, karykaturę;
- czyta utwory literackie i teksty publicystyczne ze zrozumieniem ich przesłania;
- nazywa wartości i postawy obecne w utworze;
- inspirowany czytany utworami stawia pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych itp.;
- dostrzega sensy najistotniejsze w utworze, skupia się na nich;
- rozpoznaje podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorską);
- podejmuje próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury – w kontekście epoki, z której pochodzą;
- porównuje utwory literackie i dzieła innych sztuk.

PP (POZIOM PONADPODSTAWOWY)

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto uczeń:

- podejmuje samodzielną interpretację wiersza na podstawie jego analizy;
- rozpoznaje znaki tradycji
- interpretuje wiersz, sytuując go w różnych kontekstach (np. historycznym, kulturowym, literackim);
- poszukuje samodzielnej odpowiedzi na pytanie, dlaczego twórcy różnych epok sięgają do postaci i motywów biblijnych;
- dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych, słowotwórczych i frazeologicznych) występujących w wierszu;
- określa funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów;
- przedstawia uniwersalny sens motywów np. biblijnych i mitologicznych wykorzystywanych przez poetów współczesnych;
- na podstawie czytanych utworów określa funkcję toposów wcześniejszych epok w kulturze współczesnej;
- interpretuje dzieła sztuki reprezentujące różne style i konwencje
- rozpoznaje podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł (np. plastycznych, teatralnych, filmowych).

W zakresie czytania tekstu nieliterackiego, tzn. popularnonaukowego, publicystycznego, naukowego (np. filozoficznego lub teoretycznoliterackiego)

P

Uczeń:

- czyta tekst ze zrozumieniem, tzn. rozumie znaczenia słów, zdań, akapitów, całości;
- wyodrębnia tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentu (np. akapitu);
- wskazuje wykorzystane (przywołane) w tekście argumenty;
- rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu;
- określa nadawcę i adresata tekstu;
- określa główną funkcję tekstu;
- rozpoznaje charakterystyczne cechy języka i stylu tekstu;
- nazywa najważniejsze środki językowe występujące w tekście i określa ich funkcję;
- określa cechy gatunkowe tekstu (np. eseju, recenzji, reportażu);
- znajduje w tekście potrzebne informacje, odtwarza je i przetwarza (porządkuje, wykorzystuje do rozwiązania problemu, wskazuje przyczyny i skutki);
- odróżnia występujące w tekście informacje od opinii.

PP

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto **uczeń:**

- rozpoznaje zasadę kompozycyjną tekstu i określa jej funkcję;
- określa różne funkcje tekstu;
- określa, jaki jest związek języka i stylu tekstu z jego funkcją.

W zakresie tworzenia wypowiedzi pisemnych

P

Uczeń:

- pisze dłuższy tekst, przestrzegając podstawowych zasad organizacji poznanych form wypowiedzi, a zwłaszcza: rozprawki, recenzji, referatu, interpretacji utworu literackiego lub jego fragmentu, sprawozdania;
- wprowadza w sposób celowy do swoich wypowiedzi podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego lub publicystycznego;
- redaguje noty biograficzne wskazanych postaci (np. filozofów greckich, twórców renesansowych, współczesnych pisarzy i poetów);
- samodzielnie sporządza przejrzyste notatki z lekcji i pracy własnej;
- dostosowuje formę do tematu wypowiedzi;
- opracowuje redakcyjnie tekst (wprowadza celową kolejność podawania informacji, dokonuje adiustacji tekstu, segmentuje go, wprowadza tytuły i śródtytuły, stosuje wyróżnienia graficzne);
- doskonali język, styl, kompozycję;
- poprawia błędy językowe i stylistyczne;
- zachowuje procedurę pisania pracy na temat literatury i kultury: gromadzi i selekcionuje materiał,
- stosuje podstawowe terminy z historii literatury, poetyki, teorii literatury i nauki o języku (a także niektóre najważniejsze terminy z zakresu sztuk pięknych);
- świadomie (celowo) streszcza, parafrazuje, cytuje, komentuje teksty, odróżniając te czynności od siebie;
- przekształca tekst pisany: skraca lub rozwija;
- formułuje i uzasadnia opinie;
- przedstawia (komentuje) własne przeżycia wynikające z kontaktów z literaturą i sztuką;
- pisze z dbałością o estetykę wypowiedzi
- pisze przejrzystą, komunikatywną pracę na temat zagadnień związanych z kulturą poszczególnych epok
- wykazuje się podstawową wiedzą o omawianych utworach, tekstach, gatunkach literackich, zjawiskach kulturowych etc.

PP

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto **uczeń:**

- redaguje własną wypowiedź zgodnie z cechami gatunku i zamierzoną funkcją tekstu;

- pisze pracę na wskazany temat, poprawnym językiem literackim, w formie dostosowanej do tematu, o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym;
- pisze pracę na temat poznanych utworów literackich, uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie;
- podejmuje próbę napisania eseju,
- określa, jakie są podstawowe cechy językowe i formalne eseju i tekstu naukowego;
- pisze własną, poprawnie zredagowaną recenzję ostatnio przeczytanej książki, obejrzanego filmu;

W zakresie tworzenia wypowiedzi ustnych

P

Uczeń:

- buduje wypowiedź na wskazany temat – utrzymaną we właściwym stylu;
- tworzy wypowiedź stosowną i skuteczną: posługuje się polszczyzną literacką, używa językowych form grzecznościowych, unika agresywności i brutalizacji wypowiedzi;
- zachowuje się właściwie pod względem językowym w różnych sytuacjach; wybiera środki językowe (przede wszystkim leksykalne i frazeologiczne) stosowne w danej sytuacji;
- uczestniczy w dialogu, dyskusji, debacie klasowej, broniąc swojego stanowiska;
- poprawnie buduje argumenty;
- dostrzega argumenty nieuczciwe i ich unika;
- publicznie zabiera głos, właściwie komponując wystąpienie
- wypowiada swoje oceny i opinie np. na temat etycznej strony wyborów, przed jakimi stoją bohaterowie utworu, lub wartości i atrakcyjności czytanych dzieł;
- formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je;
- przedstawia własne refleksje i wnioski powstałe pod wpływem lektury poznanych utworów.

PP

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto **uczeń:**

- ujmuje swoje sądy i przemyślenia w formę dłuższej, uporządkowanej wypowiedzi;
- uczestniczy w klasowym konkursie pięknego opowiadania;
- przedstawia zasady kultury dyskusji i je stosuje;
- wypowiada się na temat literatury i sztuki poznawanych epok w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny
- wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z gimnazjum oraz nowe – z podręcznika i innych źródeł.

W zakresie samokształcenia

P

Uczeń:

- korzysta z podstawowych źródeł informacji: słowników (np. ortograficznego, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, terminów literackich), różnych encyklopedii;
- korzysta z Internetu i innych elektronicznych źródeł informacji;
- znajduje w Internecie strony z potrzebnymi informacjami;
- sporządza poprawny opis bibliograficzny;
- czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury naukowej;
- czyta teksty, by znaleźć potrzebne informacje;
- znajduje, porządkuje i przetwarza wiadomości znalezione w czytanych mitach;
- notuje, sporządza plan odtwórczy, konspekt wypowiedzi własnej;
- korzysta z encyklopedii i tekstów źródłowych, pogłębiając wiedzę dotyczącą wskazanego zagadnienia;
- integruje wiedzę z różnych obszarów polonistyki szkolnej (z zakresu historii literatury, teorii literatury, językoznawstwa i nauki o kulturze).

PP

Jak na poziomie podstawowym, a ponadto **uczeń:**

- tworzy zestawy bibliograficzne na określony temat;
- sporządza przypisy;
- tworzy bazy danych;

